

ԵՐԳԵՑՈՂՈՒԹԻՒՆՔ

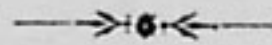
ՍՐԲՈՅ ՊԱՏԱՐԱԳԻ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ

ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

ՓՈԽԵԴՐԵԱԼ ԵՒ ՆԵՐԿԱՇՆԱԿԵԱԼ ՅԵՐԻՍ ԵՒ Ի ՉՈՐԻՍ ՉԱՅՆՍ

Ի ՉԵՌՆ Մ. ԵԿՄԱԼԵԱՆ

ՏՊԱԳՐԵԱԼ ԱՐԳԵԱՄԲԸ Պ. ԳՐ. ՄԵՂՈՒԻՆԵԱՆ

Ի ՅԻՂԱՏԱԿ ԺՆՈՂԱՅ ԻԻՐՈՅ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԵՒ ԲԱՐՔԱՐԷԻ

ԼԵՅՊՑԻԳ ↓ ՎԻԵՆՆԱ
ԲԻԵՑԿՈՊՓ ԵՒ ՀԵՐՏԵԼ ↑ ՄԻԹԵԼԻՆԵՆ ՏՊԱՐԱՆ

1896.

ՊՕՍՏՈՆ
ՏՊԱՐԱՆ «ԱԶԳ»Ի

1919

Ի ՀԱՅՅՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

Տ. Տ. ՄԿՐՏՉԻ Ա.

ՎԵՀԵՓԱԹ ԵՒ ՍՐԲԱԶՆԱԳՈՅՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Ի ՅԱԻԷՐԺԱԿԱՆ ՅԻՇԱՏԱԿ

Տ. Տ. ԳԷՈՐԳԻԱՅ Գ.

ՀՈԳԵԼՈՅՍ ԱԶԳԱՍԷՐ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՅ

Վ Կ Ա Յ Ա Գ Ի Ր Ք

Ա.

Երաժշտական ձեմարանն (Կոնսերվատորիայն) որ ի Ս. Պետերբուրգ վրկայագրով յ 19 ն յունվարի 1893 ամի Թ. 61 յայտնէ, եթէ Գեղարուեստական Խորհրդոյ ձեմարանին ֆննեալ վերահասու եղև, զի ներդաշնակութիւնֆս երգեցողութեանց Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ կանոնաւորֆ են և ֆաղցրաւորֆ, պատշաճաւորֆ ոնոյ եկեղեցական երաժշտութեան և դրուատեաց արժանաւորֆ :

Բ.

Երաժշտանոցն Պալատան (Կապելլայն) վկայագրով յ 13 ն յունվարի 1893 ամի Թ. 12 յայտնէ, եթէ եկեղեցական երգեցողութիւնֆս Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ, ներդաշնակեալֆ յերիս և ի չորիս ձայնս՝ ըստ ֆննութեան եկեղեցական-երաժշտական գրաֆննութեան Երաժշտանոցին՝ կանոնաւորֆ են ըստ ոնոյ ներդաշնակութեանն և վայելուչֆ ի պաշտել յեկեղեցւոջ :

Մ Կ Ր Տ Ի Չ Ե Պ Ի Ս Կ Ո Պ Ո Ս Ա Պ Ե Տ
Ե Ի Կ Ա Թ Ո Վ Ե Կ Ո Ս
Ե Մ Չ Ա Յ Ո Ց
 Թ Յ Ա Յ 1893

Մ Կ Ր Տ Ի Չ Ե Պ Ի Ս Կ Ո Պ Ո Ս Ա Պ Ե Տ ԵՒ ԵՆՎԵՈՒՄԵՆԻԿԻ ԿԵՐՕՒՄԸ
 Ըստուծոյ Կաթիկոպրոսպետ եւ Կաթնղիկոս Ըմենայն Հայոց Վայրագոյն պատրիարք համազ-
 գական նախամեծար Աթոռոյ Արարատեան Ընտանական Մայր Կեղեղեցոյ Արքայ Կաթնղիկ
 ԻՏՃԻԵՆՈՏԻՒ Ուսուցչէ Հայկական յայնադրութեան, երաժիշտ Պ. Մակարայ Ինժեներ, հարա-
 շատ սիրոյ Մայր Աթոռոյ. սղջն է- Երանդեան:

Ըստ յայնադրոյ տեղեկութեան ընտան Աւանդորդէ Ինժեներ Տէր Գեորգի Ս. Գեորգի Ս. Ար-
 ժեղեկոպոսի, համարաւ 253՝ է 52 հայկէն արարայ, որով թշտալէս փնհարէ զարժանարարութեան
 Եւ յարաւորէ երաժիշտութեան, զոր Եր ըստ Երե ստանձնողիչեալ Ըմենա հասարակել զայն է լա-
 փայն Ին Կաթնղիկութեան: Ոչ զան սրայ Երաժիշտ է Ինժե Տ. Գեորգի Արքայան, զի այսոս Հայրապետ-
 ական Կանգալաւ Եւ լաւեղեղե՞ զԵր, զի ստանել է- է յաւանդանութեան Ներդրել: Այդ ոչ Դայն
 Դիչ ցանկալի է- Նախնայելի է, այլ է- համայն Հայոց Եկեղեցաւոր ժողովրդեան հոգեւորութեամբ
 լինել զԵրաժիշտայն երգիչութեան, զոր պաշտէ Հայաստանեայց Եկեղեցին: Քանի ցանկալի է փոսանել
 զԵրան հայկական եղանակս Կաթնեայ Դերոց, որ Երեղեղեղեղ է- երգիչն ընդ ժամանակս ժամանակս է-
 յայնադրելն ին զընտանութեան Երաժիշտ, որոց ինկողն Նշանակութեան է- որով յայն Բաւան հան
 Դիչ, է- Դե ստանարար ստեալ երգիչն այլ զիչեղե՞ ըն Դիչը այնպէն է որպէս երգիչն Նախնայն
 Դիչ: Այս այժմ Հայաստանեայց համայն Եկեղեցին ըն է Տանկապան է- ըն է Ուսուցչոս զի երգիչ
 եղանակի նմանայնութեան, այլ Երանելալ է- Դիչիչեալ է- է Երաժիշտ սրիչ:

Որպէս ցարցանէ Դիչ Տեր Գեորգի Արքայան ըն սան զԵրեղեղեղ ին Դարարութեան այն է յայնա-
 փրեալ եղանակս Ներդրել արարարութեամբ է լայն ընթացել: Ուսուցչոս Կանգալաւ Եւ զայն Դիչ
 պատկել զարժանարարութեան Եւ ստ է Ին արկանել Եկեղեցին Դիչ, է- Դանձամայն յարար Կարգաւ ս-
 յեանհաս է- Սերտեանք արգայն, զի Երաժիշտ յեանարարութեամբ Երանարկ լինելն Դիչ, որով Կ-
 րով լինելն Երեղեղեղութեանք է լայն Երեղ յԵրաժիշտ է- է պայծառութեան Հայաստանեայց Եկեղե-
 ցայ, է պաշտանան Արարարութեան երգիչն է- Երանդեանն է արանքի Տեառն, որ Ներաժեալ հան-
 Կան Կեղեղեցոյ ընդ հրեղալս Կաթնղիկ լինելն Դիչիչն Դիչիչն զԿաթնղիկն զԿաթնղիկն է Դիչիչն:

Ընդրն է- յաւանդութեան հայկէն Դիչ է Տեառն. Երեղ:

7 յունիս 1895 -
 է- Սերտ. Բաւ. ՌԹԹԹ.
 է- է Հայրապետ. Դիչ. Եր. -
 Հ-Եր 325
 է- Կ. Ս. Պետերբուրգ:

Յ Ա Ռ Ա Ջ Ա Բ Ա Ն

Վաղ ուրեմն ծանեան մարդիկ զհրաշալի ազդումն երաժշտութեան, որ յեղանակաւորութեամբ ձայնի բազմադիմի ներգործութիւնս թողու ի սիրտս ունկնդրաց. երբեմն ոգի և եռանդն ազդէ լիեցնոց և պարտասելոց, երբեմն թովեալ մեղմէ գտարապայման աւիւն խիզախելոցն. մերթ ի խիւղ և ի կայթիռ հրապուրէ զլսողսն, և մերթ փղձկեցուցեալ զսիրտս նոցա՝ արտասուս զմայլման և գրոյ յաչաց նոցա ի վայր հոսեցուցանէ: Վասն այսորիկ ի վաղնջուց հետէ սովորեցան մարդիկ երաժշտութեամբ վարել յամենայն դէպս կենցաղականս, եթէ՛ ի պատերազմի և եթէ՛ ի խաղաղութեան, ի հարսանեաց խրախօսանութիւնս, և ի սուգ սիրելեաց, և մանաւանդ ի տօնախմբութիւնս հանդիսից աստուածաբանութեան, որպէս և տեսանեմք իսկ ոչ միայն յազգս քրիստոնէից, այլ և առ հեթանոսս իսկ, ի նախնեաց ժամանակաց հետէ մինչև ցայսօր:

Ըստ այսմ և երանելի թարգմանիչքն մեր անդէն յետ գիւտի գրոց, յորժամ ձեռնարկին ի յօրենել և ի կարգաւորել զպաշտամունս աղօթից Հայաստանեայցս սուրբ եկեղեցւոյ՝ փոյթ յանձին կալան սահմանել և գերգեցմունս հոգեւորս, է՛ ինչ՝ գոր յանձանց յօրինելով, և բազում այն է՝ որպէս հաւանեալս եմք, գոր ի դրացի ազգաց և ի հնագոյն մեհենական երգոց առեալ՝ կանոնեցին գութեսին ձայնսն հոգեւոր երաժշտութեան եկեղեցւոյ մերոյ: Իսկ զկնի ժամանակաց երաժշտաւէր նախնիք մեր մուծին ի կիրառութիւն և զխազսն երաժշտականս, որ տարածեալն էին ընդ Փոքրն Ասիա, զի նոքօք դիւրագոյնս ընծայեցուցեն զուսումն յեղանակաց և գերծ պահեսցեն զայնոսիկ ի խանգարմանց և յամենեւին ի կորուստն մատնելոյ:

Այսպէս վարեցան նախնիք մեր յընթացս բազում դարուց, նախ զառաջինն՝ կրսեբացն յաւագաց և ի քաջահմուտ երաժշտաց գլխանակսն ուսանելով, և ապա՝ երաժշտական խազիցն նպաստաւորութեամբ, որք չէին արդարեւ բաւականք, ըստ արդի նշանագրոցն Եւրոպացւոց, զհամօրէն ելեւէջս յեղանակացն և զմիոյ միոյ ձայնի գտելողութիւն նեզբարտութեամբ ցուցանել, այլ զգեղգեղս և զխազս ինչ և զկարեւոր տելողութիւնս և եթ նշանակեալ՝ յիշեցուցիչք էին մանաւանդ յեղանակացն, քան ստոյգ ցուցակք նոցա: Այլ քանզի գամ քան զգամ ի մոռացումն եկին նշանակութիւնք խազիցն, նա զի և բազմօրինակութիւնք նոցա դժուարագոյնս զուսումնս նոցա գործէին՝ վասն այսորիկ ի վերջին ժամանակս դարձեալ ըստ առաջնումն յիշողութեամբ լսելեաց սկսան աւանդիլ յեղանակքն ի սերնդոց ի սերունդս, ապա ուրեմն և չէր

հնար անվթար և անփոփոխ մնալ ևնցա, այլ ըստ բերման ժամանակաց և ըստ յառաջդիմել արուեստի երաժշտութեան՝ տակաւ փոփոխելին յեղանակին, նաեւ բազումք իսկ ի հնոց շարականաց ի մոռացումն մատնելին, և նորագոյնք յօրինելին ի ձեռն հմուտ երաժշտաց :

Զայս օրինակ տեսալ ձգեցան երգեցողութիւնք եկեղեցւոյ մերոյ մինչեւ ի ժամանակս հոգելոյս կաթողիկոսին Տ. Գէորգայ Գ., որ ըստ երաժշտասէր բնատուր ախորժակի իւրում և նախանձաւորութեան բարեգարդութեան կարգաց աստուածապաշտութեան խորհուրդ բարի ի միտս իւր յղացաւ՝ ի տիպ դրոշմել գիամօրէն երգեցողութիւնս, որովք վարի եկեղեցի մեր, իմա գշարակնոցին, գժամագրոցն և գսրբոյ պատարագին, նորահնար խազիւք, անուանեալն հայկական ձայնագրութեամբ, որ այն ինչ յարմարեալն էր ի Կ. Պոլիս քաղաքի ի ձեռն հայ երաժշտաց ի վերայ հիմանց արուեստի ձայնագրութեան եւրոպացոց, բայց միայն առ ի ցուցանել գաստինանս և գտելոգութիւնս ձայնից՝ առանձինն նշանախօսեցիւք վարելով, գորս յերկրեցին ի վաղեմի խազից շարակնոցին : Այսու ձեռնարկութեամբ երաժշտասէր հայրապետին կանոնաւորեցան ըստ կարի երգեցմունք հոգելորք եկեղեցիս Հայոց Ռուսաստանի, այլ մանաւանդ գերծան նոքա յայնմ հետէ և առ յապա ի նորանոր ազաւորութեանց և ի վտանգէ կորստեան :

Սոյն այս նախանձաւորութիւն հոգելոյս կաթողիկոսին ի կարգաւորել գերգեցմունս եկեղեցւոյ մերոյ՝ օրինակ բարի և յորդոր եղեւ մեզ յայս ձեռնարկութիւն մեր, որ ի մանկութենէ անտի վարժեալ ի հրահանգս երաժշտութեան ի վանս Ս. Էջմիածնի առ կենդանութեամբ նորա՝ այլ և բարւոյ մասին դիպեցաք՝ ընդ ձեռամբ և ղեկավարութեամբ նորին վաստակել մերովսանս ի ձայնագրութեան շարականաց, երգեցողութեանց սրբոյ պատարագին և բովանդակ ժամագրոցն, որք նորին հրամանաւ ի լոյս ընծայեցան ի Ս. Էջմիածին : Բայց թէպէտ և գիտէաք, եթէ ներդաշնակեալն բազմաձայն երաժշտութիւն չէ ինչ անդէպ և հակառակ ոգւոյ եկեղեցւոյ մերոյ, զի կատարելութիւն և լրութիւն իմն է երաժշտութեան, յորմէ ոչ խորեցցին և նախնիքն մեր՝ ի կատարեալն և ի գեղեցկագոյնս յօրինելոյ գիտեալ երգեցմունս եկեղեցւոյ մերոյ ըստ իւրաքանչիւր դարու և ըստ զարգացման արուեստի երաժշտութեան, —բայց ի ձեռնարկելն մեր յայս գործ ներդաշնակութեան սրբոյ պատարագի կարի զգուշութեամբ և երկիւղածութեամբ վարեցաք. քանզի հարկ անշուշտ ի վերայ կայր անայլայլակ փոխադրել գմայր յեղանակսն ի չափս և ի խազս եւրոպականս՝ ըստ այնմ գիարդ տպագրեալն էին ի Ս. Էջմիածին, և գներդաշնակութիւնն այնպէս իմն յօրինել, զի վայելուչ իցէ ոնոյ եկեղեցական երաժշտութեան և պատշան լինիցի ոգւոյ եկեղեցական երգեցողութեանց մերոց : Վասն այսորիկ խորեցցաք ընդհանրապէս ի կիսաձայնից արտաբոյ ելեւէջին (**chromatism**) և ի զարտուղութենէ յեղանակին (**modulation**), այլ ջանացաք մնալ յելեւէջս նորին իսկ յեղանակին (**diatonisme**) և ըստ կարի պարզ յօրինել գներդաշնակութիւնն, զի այսպէս պահանջէ ոգի պարսիկ—արաբացի երաժշտութեան, յորում սակի է և մերս :

Այսպիսի գգուշաւորութեամբ ամս ոչ սակաւս դեգերեցաք յայս գործ, յերկրելով և բարեբերով գրեաթէ զմէն մի նշանախեց բազմապատիկ խորհրդաձուրթեամբ : Յաւարտ ելանել գործոյս՝ կարևոր համարեցաք տալ զսա ի քրնուրթիւն գերագոյնի դատաւորաց երաժշտութեան ի Ռուսաստան, երաժշտական շեմարանին, ասեմ, որ ի Ս. Պետերբուրգ, յորում գերաժշտական ուսման մերոյ վնարեալ էաք գիրահանգս, և եկեղեցական երաժշտանոցի Պալատան : Երկոցունց սոցա քննեալ զգործ մեր՝ առանձինն վկայագրովք, գորոց գճաղուածսն եղաք ի վերոյ՝ վկայեցին, եթէ կանոնաւոր է այս ներդաւնակութիւն ըստ օրինաց արուեստի երաժշտութեան, վայելուչ է ոնոյ եկեղեցական երաժշտութեան և պատկանաւոր ի պաշտել յեկեղեցուչ : Ապա թոյլատուութեամբ Գեր. Առաջնորդի թեմին Հայոց Վրաստանի և Իմերեթի, Գէորգայ սրբազան Արքեպիսկոպոսի, ամս իբրև երկուս ի կիր արկաք զայս ներդաւնակութիւն յեկեղեցուչ Վանաց որ ի Տփղիս և ի փորձոյ ծանեաք, եթէ ժողովորդն ոչ միայն չխորժի, այլ և հանութեամբ և ոգեզմայլութեամբ իմն ունկն դնէ բազմաձայն ներդաւնակութեան հոգեւոր երգոց : Յայնժամ համարակեցաք հայցել ի ձեռն նորին Գեր. Առաջնորդի գօրհնութիւն և գրարձր հանութիւն Վեհափառ Հայրապետի մերոյ Տ. Տ. Մկրտիչ Ա.՝ ի տիպ դրոշմել զայս վաստակ մեր, առ ի վարել սովաւ յեկեղեցիս Հայոց : Եւ Վեհափառ Հայրապետն լուսամիտ խորհրդով կատարեաց զհայցուած մեր և սրբատառ կոնդակաւ, որոյ պատմենիւ պսակեցաք զդրունս մատենիս օրհնեաց զվաստակ մեր և բարձր հրամանաւ օրհնաւորեաց զկիրաւորութիւն սորա յեկեղեցիս մեր, յաղագս որոյ արժան է հիմնադիր կոչել զնա կանոնաւոր երգեցողութեան եկեղեցույ մերոյ :

Ի վախճան բանիս քաղցր է մեզ լնուլ գորդիական երախտագիտութեան մերոյ զպարտիս, արձանացուցանելով ի տիպ յանմահ յիշատակութիւն զանուանս բարեբարաց գործոյս, որոց շնորհիւ գլխաւորեցաւ և ի լոյս ածաւ սա : Նախ զհոգելոյս Հայրապետն և գրարեբարն մեր՝ զՏէր Գէորգ Գ., և զսիրողն և զնորոգիչ եկեղեցական երաժշտութեան մերոյ՝ որոյ պանծալի անուանն ձօնեցաք զայս երկասիրութիւն, գերախայրիս խնամոց նորա ի վերայ մեր : Ապա զարժանաւոր յաջորդ և զգահակալ նորին Աթոռոյ, զՎեհափառ Հայրապետն մեր զՏէր Մկրտիչ Ա. Հայրիկն ամենայն Հայոց, որ եհան զսա ի խաւարէ ի լոյս տարածեալ սփռել յեկեղեցիս Հայաստանեայց : Հուսկ ուրեմն արժան է խորին շնորհակալութեամբ յիշատակել եւ զՏէր Գէորգ սրբազան Արքեպիսկոպոսն, որ հայրենախնամ ջանիւ և երաժշտասէր ախորժակաւ բազում ինչ սատար եղել յաջող կատարածի ձեռնարկութեանս մերոյ, որոյ ջանիւք իսկ բարեպաշտոն պ. Գր. Մեղուիկեանց, անսացեալ յորդորանաց կոնդակի Վեհափառ Հայրապետին՝ կամակար սիրով յանձին կալաւ մարթել զճախս տպագրութեան սորա ի յիշատակ ծնողաց իւրոց . ոյր վասն և անկեղծ շնորհակալիս ընկալցի ի մէնջ նա՝ թէ ի սիրողաց այսր երաժշտութեան, վասն յօժարամիտ նուիրարեբութեանն :

Մ. ԵԿՄԱԼԵԱՆ

Ի 106 Մայիսի 1896 ամի, ի Տփղիս :

ԵՐԱԺՇՏԱՊԵՏ ՄԱԿԱՐ ԵԿՄԱԼԵԱՆ

Հայ հոգևոր երաժշտութեան վերանորոգիչն ու բաղձաձայն ներդաշնակ-
եալ երգեցողութեան հիմնադիրը :

Ուղիղ տաս տարի սրանից առաջ, 1905 թւի Մարտ 5-ին Թիֆլիսի Հաւ-
լարար քաղաքամասի մի յետ ընկած փողոցում, մի աղքատիկ տան մէջ իր վեր-
ջին շունչը փչեց — Հայերիս մէջ բաղձաձայն և ներդաշնակ երգեցողութեան
հիմնադիր, հոգևոր երաժշտութեան վերանորոգիչն ու նրա թագն ու պարծան-
քը — Մակար Եկմալեանը :

Կորովի և մեծ էր Եկմալեանի տաղանդը. այդ ճանչւած և գնահատւած է
յայտնի երաժշտագէտների կողմից :

Եկմալեան օտարների շրջանում դործելով, ժամանակի ընթացքում մի
մեծութիւն կարող էր դառնալ, բայց նա իր ազգին ծառայելը գերադասեց ամեն
օտար փառքից :

Նրա կրճքում Հայի սիրտ էր բարախում, նա Մասիսի և Էջմիածնի հարա-
դատ դաւակն էր և վերջապէս հոգելոյս Գէորգ Դ. ազգասէր Կաթողիկոսի որ-
դեղիրն էր, ուստի և նախապատիւ և բարոյական պարտք համարեց իր ազգին
ծառայել :

Գէորգ Դ. —ը Կ. Պօլսից Ս. Էջմիածին է հրաւիրում երաժշտապետ և քաջ
ձայնագէտ Նիկողայոս Թաշճեանին և նրա է յանձնում դանազան քաղաքներից
Էջմիածին կանչուած ուշիմ և քաջաձայն դպիրներին՝ ձայնագրութիւն սովորե-
ցրնելու համար : Այդ աշակերտների թւում լինում է և Վաղարշապատցի դը-
պիր Մակար Եկմալեանը :

Շուտով Մակար Եկմալեանը այնպիսի հմտութիւն է ձեռք բերում, որ Նիկ. Թաշճեանը նրա և Պօղոս Վարժապետ Ճէպէճեանի մասնակցութեամբ ձայնագրում է շարականը: Մօտ 1100 մեծագիր երեսից բաղկացած այդ ահագին գիրքը ձայնագրութեան նախընծայ երկն էր, Գէորգ Դ.—ի մեծագործութիւնը և էջմիածնի ու իր գործակիցների յոգնատաժան աշխատութիւնը, որ լոյս տեսաւ 1875 թուականին նորահար հայկական ձայնանիշերով — խաղերով (նօտա): «Սոյն այս նախանձաւորութիւն հոգելոյս Կաթողիկոսին ի կարգաւորել գերգեցմունս եկեղեցւոյ մերոյ, օրինակ բարի և յորդոր եղեւ . . . »:

«Որ ի մանկութենէ անտի վարժեալ ի հրահանգս երաժշտութեան ի Վանրա Ս. էջմիածնի առ կենդանութեամբ նորա, այլ և բարւոյ մասին դիպեցաք ընդ ձեռամբն և ղեկավարութեամբ նորին վաստակել մերովսանս ի ձայնագրութեան շարականաց, երգեցողութեանց Սրբոց Պատարագին և բովանդակ ժամագրոյն, որք նորին հրամանաւ ի լոյս ընծայեցան ի Ս. էջմիածին»։ (Յառաջարան Եկմալեանի):

Հոգևոր երաժշտութեան բարենորոգման գործն արդէն սկսած էր, բայց դա մի փորձ էր: Հոգելոյս Հայրապետը մեծ գործի սերմը ձգեց, շարունակելու և այդ սերմից մի փառաւոր բուրաստան ստեղծելու պատիւը վերապահւած էր նրա ամենաընդունակ և աշխատասէր սանիկին Մակար Եկմալեանի:

Քաջավարժ Եկմալեան իր արտակարգ ընդունակութիւններով արժանացաւ Վեհափառի բարձր ուշադրութեան — Նա ուղարկուեցաւ Պետրոզրադ. աշտակի Կոնսերւատորիայում երաժշտական արւեստի մէջ կատարելագործելու համար:

Տասր տարուց աւելի ապրելով Պետրոզրադում և բազմակողմանի կերպով ուսումնասիրելով երաժշտական արւեստը իր բոլոր ճիւղերով համաշխարհային երաժշտապետներ Ռոսսէնշտէյնի և Չայկովսկու ուսուցչութեան օրով, և իրրե կովկասցի մի դիւղացի Հայ երիտասարդ, Ռուսաց Լեզին էլ գրէթէ անտեղեակ նա միանգամայն դարձանք է առաջ բերում երաժշտապետների շրջանում իր երաժշտական անվիճելի տաղանդով և առանձնապէս իր երաժշտական հազւագիւտ նուրբ լսողութեամբ:

1887 թւականին աւարտեց կոնսերւատորիան իրրե ամենայաջողակ շրջանաւարտ և եկաւ իր հայրենի երկիրը իր մայրենի եկեղեցուն ծառայելու մի կարճ ժամանակ սակայն վարելով Թիֆլիսի Կայսերական երաժշտական ուսումնարանի վերատեսչի պաշտօնը:

Իր բարերար Գէորգ Դ. Հայրապետը վախճանւած էր արդէն Հայկական եկեղեցական երգեցողութիւնը բարեկարգելու համար սկսած նրա մեծ գործը պէտք էր շարունակել:

Երաժշտական լուրջ և բազմակողմանի կրթութիւն ստացած և ահագին պաշար ձեռք բերած Մակար Եկմալեան իր մեծ բարերարի օգտակար ծրագիրներն իրագործելը տեսնում էր ներդաշնակ, բազմաձայն երգեցողութեան մէջ, որովհետև մեր հոգևոր միաձայն երգերն ինչքան էլ ախորժալուր լինէին չէին կարող մեր օրերում մեր ճաշակին բաւարարութիւն տալ: Ուստի 1891 թւին հրաւիրելով եկեղեցական երգեցողութեան դասատու Ներսիսեան Գաբրանու-

ցում ձեռնամուխ եղաւ դեռ ևս Պետրօզրադում իր ներդաշնակած պատարագի արարողութեանց վերամշակման գործին: Եւ նա շուտով դարձաւ մեր հոգևոր երաժշտութեան թագն ու պարծանքը, XIX Դարի Հայոց «Ոսկեդարի» փայլուն գործիչներից մէկը, Հայ տաղանդների ընտանիքի մի պատուաւոր անդամը և այն՝ փայլուն, հմայիչ շրջանը փառապանծ ու բեղմնաւորիչ դարձնողներից մէկը:

Եկմալեանը ներդաշնակում է մեր ամբողջ պատարագը իր մանրամասնութիւններով մի հատ եռաձայն արական խմբի համար մի հատ քառաձայն դարձեալ արական, մի հատ էլ քառաձայն խառն խմբերի համար:

Այս երեք պատարագը իր յաւելածներով պարունակւած է Պարտիտուրայի մէջ որը բաղկանում է 20 առաւել 264 մեծադիր երեսներից: Աւարտելով իր այս գլուխ գործոցը՝ Եկմալեան կարևոր է համարում քննութեան տալ այն՝ Ռուսաստանի երաժշտական գերագոյն դատաւորներին, այն է՝ Պետրօզրադի Կոնսերւատորիայի, որտեղ աւարտել էր ինքը իր երաժշտական ուսումը և Կայսերական Պալատի եկեղեցական երաժշտանոցին (Կապիլլային): Կոնսերւատորիայի գեղազիտական խորհուրդը և Կապիլլայի եկեղեցական-երաժշտական գրաքննութիւնը քննելով նրա աշխատութիւնը գտնում են, որ այդ ներդաշնակութիւնները կանոնաւոր են և քաղցրալուրճ և պատշաճաւոր լինելով եկեղեցու երաժշտական ոճին արժանի և վայելուչ են եկեղեցու մէջ գործադրութեան համար և դրւատեսաց արժանաւոր: Ահա այսպիսի փայլուն վկայագիրներ է ստանում Եկմալեան յիշեալ հիմնարկութիւններից 1893 թւին Յունւարին:

Երկու տարի Թիֆլիսի Վանքի Մայր Եկեղեցում այդ պատարագը գործադրելով՝ նկատում է որ ժողովուրդը ոչ միայն չի խորշում այլ ընդհակառակըն ոգեգմայլութեամբ և հաճութեամբ է լսում հոգևոր երգերի բազմաձայն ներդաշնակութիւնը: Ուստի Եկմալեանը դիմում է Վեհափառ Սրբիմեան Հայրիկին և Թոյլտուութիւն խնդրում Հայոց եկեղեցիներում կիրառելու համար: Երջանկայիշատակ Սրբիմեան Հայրիկը, որ ըստ Եկմալեանի պիտի կոչի մեր Եկեղեցու կանոնաւոր երգեցողութեան հիմնադիր 1895 թւի Յունիսի 7-ին սրբատառ կոնդակն է արձակում Պետրօզրադում Հայկական ձայնադրութեան ուսուցիչ երաժիշտ Մակար Եկմալեանի անունով:

Միաժամանակ յորդոր է կարգում ջերմեռանդ ու դեռնհաս ազգայիններին, որ օգնեն նրան տպագրութեամբ լոյս ընծայելու այդ աշխատութիւնը յօգուտ և ի պայծառութիւն Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ:

Հետեւեալ 1896 թւականին այդ աշխատութիւնը տպագրւում է արտասահմանում Գր. Միդլինեանի ծախքով Լեյպցիգի Բրէյտկոպֆ և Հէրաէլ և Վիէննայի Միխիթարեան տպարաններում, գրքին կցելով նաև իր յառաջարանի և ամբողջ պատարագի Ֆրանսերէն թարգմանութիւնները (Les Chants de la Leturgie Armenienne): Երգերից իւրաքանչիւրը կրում է իր առանձին համարը, որպէս զի օտարազգի նւագողի համար դիւրին լինի գտնել անմիջապէս նրա թարգմանութիւնը:

Եկմալեան իր այդ աշխատութիւնը նուիրում է իր բարերար «Հոգելոյս Գէորգ Դ. Ազգասէր Կաթողիկոսին ի յաւերժական յիշատակ»:

Պարտիսուրի հետ միասին տպագրւած են և չորս պարտիւաներն առանձին առանձին :

Բացի պատարագից Եկմալեան ներդաշնակել է և ուրիշ շատ հոգևոր երգեր և շարականներ՝ երկու, երեք և չորս ձայնով — «Հրաշափառ Աստուած», «Նորահրաշ Պսակաւոր», «Սիօնի որդիք զարդիք», «Ո՛վ երանելիդ ամենեցուն», «Այսօր վերստին նորոգեցաւ քահանայական դաւադան», «Աշխարհ ամէն», «Ուրախ լեր Ս. Եկեղեցի», և այլն, և այլն :

Եկմալեանի գործունէութիւնը միայն պատարագն ու վերոյիշեալ հոգևոր երգերը ներդաշնակելով չը սահմանափակուէր : Նա ունի շատ աշխարհիկ երգեր ևս ներդաշնակած : 1891 թւին Ներսիսեան Դպրոցում ձայնագրութեան դասերն ստանձնելով՝ սկսեց ազգային երգեր ևս ներդաշնակել, դպրոցական և այլ հանդէսների ժամանակ երգելու համար : Նրանցից մեզ (իրև նրա նախկին աշակերտի) յայտնի են «Մեր ազգ հալածուած», «Տէր կեցո դու դՀայս», «Ո՛վ Հայոց Աստուած», «Կեցցէ Զէյթուն», «Ազնիւ ընկեր մեռանում եմ», «Ողջոյն ընդ քեզ Հայաստան», «Ո՛վ դու բարեկամ», բոլոր այս երգերը (բացի առաջինից) երաժիշտը ներդաշնակել և սովորեցրել է դպրոցի իր խմբի երգիչներին :

Հանգուցեալը ժողովրդական երգեր ևս պիտի ունենայ ներդաշնակած, թէև նրան անձանօթ չէին կարող լինել Հայ ժողովրդական երգերը, որովհետև ինքը հէնց այդ Հայ ժողովրդի ծնունդն էր — Վաղարշապատցի, որտեղ նա անկաջրաց պիտի լինէր իր կեանքի գոնէ առաջին 25 տարին, բայց մենք դեռ Ներսիսեան Դպրոցում ուսանելիս լսում էինք, որ նա դպրոցի դաւառացի աշակերտներից շատերն տանում է իր տուն, երգել է տալիս նրանց ժողովրդական երգեր, ապա ներդաշնակում : Բայց այդ երգերը այսօր մէջտեղ չեն երևում : Կ'ըսեն ուսանողներ, թէ Եկմալեան հոգեկան նոր հիւանդութիւն ստացած ժամանակ իր բոլոր անտիպ աշխատութիւններն այրել է կամ այրել է ուղեցել : Բայց մի մասը կարողացել են ազատել : Սակայն ո՞ւմ մօտ են նրանք մինչև օրս յայտնի չէ :

1902 թւի գարնանը Եկմալեանը հոգեկան սուր հիւանդութիւն էր ստացել : Ամբողջ երեք տարի տանջւելով, 1905 թ. Մարտին վախճանուեց :

«ՏԱՐԱԶ»

Քսան և վեցերորդ տարի
Ապրիլ, 1915. Թիւ 4

Թիֆլիզ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Հայ Ազգային Եկեղեցին, որ իր ազատաշունչ վարդապետութեամբ ու անձնուէր Հայրենասիրութեամբ դարեր շարունակ Հսկայ Մասիսի նման անխընդհան կանգնած կուրծք տուաւ չորս կողմէն իր վրայ խոյսացող ամէնի ալիքներուն. Հայ Ազգային փառապանծ Եկեղեցին, որ փոթորկալից դարերու և արիւնալից տարիներու և անվերջ շարժարանքներու միջոցին հրեշտակի նման Հսկած է Հայութեան վրայ, և արիւնի ծովերու մէջէն երգած է միշտ «Ազգիս Հայոց Ազատութիւն»ը արժանի է իսկապէս ամէն Հայրենասէր Հայու անկեղծ ակնածանքին ու խորին պատկառանքին :

Ուստի Ս. Փրկիչ Եկեղեցւոյ Եկմալեան Դպրաց Խումբը իբր անդամ Ազգային այս Մեծ Տանը, խորին վրդովմունքով կը դիտէ այն խառնիճաղանձ և օտարամուտ եղանակները որոնք այսօր կ'երգուին Ամերիկահայ Եկեղեցիներէն ոմանց մէջ: Եւ որպէս զի միանգամ ընդ միշտ վերջ դրուի այս քառասուն վիճակին, Հարկադրուեցաւ հրատարակութեան տալ Հայ Եկեղեցւոյ պաշտօնական Ս. Պատարագի նօթագրուած եղանակը և Անմահ Եկմալեանի կողմէ քառամսնուած «Վասն Բառաձայն Երկսեռ Խումբի» Պատարագը:

Մենք պարտք կը զգանք հրատարակաւ շեշտել թէ սոյն մեծածախս գործը հրատարակութեան տալով բնաւ ունեցած չենք շահասիրական միտումներ. ինչպէս ըսինք մեր նպատակը բացարձակապէս եղած է Հնարաւորութիւն տալ Ամերիկահայութեան, որ ծանօթանալով սոյն աննման երաժշտութեան, ինքն իր ձեռքով վերջ դնէ այսօրուան խառնիճաղանձ եղանակներուն:

Ի Հարկէ սոյն գործը վերահրատարակելու իրաւունքը կը պատկանէր Ս. Էջմիածնի, սակայն չունենալով ոեւէ Հնարաւորութիւն հաղորդակցելու Ս. Էջմիածնի Հեռ, մենք որոշեցինք միայն հազար հինգ հարիւր օրինակ տպագրել տալ որուն ամբողջ Հասոյթը ինչպէս նաև երեք հարիւր տոլարէն աւելի արժող plate-ները դրկել Ս. Էջմիածին որպէս զի Եկմալեանի կարգ մը անտիպ գործերը տպագրուին:

Ահա այս քանի մը նկատուածներով և շատ մը Եկեղեցասէր Ազգայիններու քաջալերութեամբ գործի ձեռնարկեցինք այն մեծ յոյսով թէ Հայոց ծերունազարդ Հայրապետը Տ. Տ. Գէորգ Ե. իւր Հայրական օրհնութիւններով պիտի պսակէ մեր այս ձեռնարկը:

Ս. ՓՐԿԻՉ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ԵԿՄԱԼԵԱՆ ԴՊՐԱՑ ԽՈՒՄԲ

Ուստի, Հոկտ. 15, 1919:

ԵՐԳԵՑՈՂՈՒԹԻՒՆՔ ՍՐԲՈՅ ՊԱՏԱՐԱԳԻ

(ՎԱՍՆ ԵՌԱԶԱՅՆ ԱՐԱԿԱՆ ԽՄԲԻ)

Ի ՋԳԵՍՏԱՆՈՐԵԼՆ ՔԱՀԱՆԱՅԻ:

Moderato non troppo.

Tenori I. II. *mf*

CORO. ԴՊ. Խոր - հուրդ խո - ըին ան - հա-ս ա - նը-ս-կիզբն, որ զար - դա - ըե -

Bassi. *mf*

Piano. *mf*

ցեղ զվե-րին պե - տու - թիւնդ ի յա - ռա-զաստ ան-մա - տոյց լու - սոյ - ն զե-րապանծ փա

Ղիմազրատուն եւ տպարան Բրեյտկոպֆ եւ Հերտել:

ոօ - ք զդա-սրս հրե-ղի-նաց: Ան - ճա-ռա - հրաշ Գօ - Րու թեամբ ստեղ-ծե-ր զԱ-դամ

պատ-կե-ր տի-րա - կան և նա - զե - լի փա-ռօք զգես-տա-ւո-րե - ցե - ր ի դրախտն

Ա - դե - նի տե-ղի բեր-կրա - նաց: Չար - չա - րա-նօք քո սուրբ մի - ա - ծնին

նո - րո - զե-ցան ա - րա-րածք ա - մե - նայն և վե - ըրս տին մարդն ան - մա - հա - ցա - ւ

դար - դա-րեալ ի զգե - ստ ան-կո - դոստե-լի: Ան - ձրե-ա - ծին բա - ժակ հրա - հո - սան.

որ հե-ղար յա-ռա-քեալսն ի սուրբ վեր - նա - տանն, հեղ և ի մեզ զհո-գիդ սուրբ Աս-տուա - ծ

ընդ պատմու-նա - նի քո զի - մաս տու թիւն: Տան քում վայ - ել է սրբ - բու-թիւն,

որ ը - գ - գե - ցար ըգ - վայ - ել - չու - թիւն, սրբ - բու-թիւն փա - ռաց ը - նդ մէջ

քո ա - ծեա - լ պա - տեա ըգ - մէ - - ջս մեր ճըշ - մար - տու - թեամբ: Որ

Կա - րար - չա - գործ բա - գու - կըս քո տա - րա - ծե - ցեր ընդ - դէմ աւ - տե - դաց, հաստատեա

գրա - գուհս մե - ր կա - րո - դու - թեա - մք, համ - բարձ - մամբ ձե - ուս - ց առ քեզ

միջ - նոր - դիւ ի իւս - մամբ թագ ի գլուխ պա - տեա - ցեա ըզ - միտս և ըզ - գայ - ա -

րանս. խա - չա - - նիչ ու - րար - մամբ ր - ստ Ա - հա - րո - նի ծաղ - կեալ

յու - կե - թե - - 1 ի զարդ խո - րա - - նի: Բա - - մի - ց բո - ւո - ընց

տի - րա - պէս Աստուած, պե - տա - կան նա - փոր - - տա - սլատ սի - րովդ զմեզ

զգես-տա-ւո-րե - ցե - ր քուճ սուրբ խոր-հըր-դոյ - դ լի-նել սպա - սա - ւոր: Թա-ղա -

ւո-ր ե-ր-կնա-ւոր, զե-կե-ղե - ցի քո ան - շա - րժ պա - - հեա և զե-ր -

կըր-պա-գուս ա - նուա նըդ քուճ պա - հեա ի խա-ղա - դու - Թեա - - ն:

rit.

ԵՐԳԵՑՈՂՈՒԹԻՒՆՔ ՍՐԲՈՅ ՊԱՏԱՐԱԳԻ

(ՎԱՍՆ ՔԱՌԱԶԱՅՆ ԽԱՌՆ ԽՄԲԻ),

Ի ՋԳԵՍՏԱԻՈՐԵԼՆ ՔԱՀԱՆԱՅԻ:

Lento. (rubato)

pp

Tenore Solo.
Tenori II.
ԴՊ.

Խոբ - հու - - - - - րո՛ւ խո - - - - - րի -

Bassi I.
Bassi II.

pp

Piano.

pp

υ - ζω - - - - - υ - - - - -

υρ - - - - - υ - - - - - υβ - - - - - υρδ.

n - - - - - ρ qω - - - - - ηω - - - - - ρβ - - - - -
h - - - - - jω - - - - - n.ω - - - - -
qβ - - - - - ρω - - - - - υω - - - - - υδ ψω - - - - -

6

gh - - - - - ր զվե րի -
 րա - - - - - սն ա ն-մա -
 ու - - - - - ք զրա - - սը -

- ն աբ - - - - - տու - - - -
 - - - - - սոյ - - - - - ց լու - - - -
 - - - - - ս հրե - - - - - զի - - - -

- - - - - Թի - - - - - նդ
 - - - - - սոյ - - - - - ն
 - - - - - նա - - - - - ց՝

Աճճառանրաչ ևն տեսչեր. 2.

Ջմեղեղիս տես յեր. 229.

ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ:

Adagio.

79.

Այ - ո՞ ո - - - - - ր մե -

Musical score for the first system. The vocal line (top staff) begins with the syllable "αβω" and contains several measures of music with various note values and rests. The piano accompaniment (bottom staff) consists of chords and moving lines in both hands, with some notes beamed together.

Musical score for the second system. The vocal line (top staff) contains the syllables "-λε" and "ε" and continues with musical notation. The piano accompaniment (bottom staff) maintains a similar harmonic and melodic structure to the first system.

Musical score for the third system. The vocal line (top staff) contains the syllables "ινη", "λη", and "-υ ηω" and concludes the page with musical notation. The piano accompaniment (bottom staff) provides a steady accompaniment throughout.

The first system of music consists of two staves. The upper staff is a vocal line in a treble clef, featuring a melodic line with various note values and rests. The lower staff is a piano accompaniment in a bass clef, providing harmonic support with chords and moving lines.

The second system of music consists of two staves. The upper staff is a vocal line in a treble clef, with the word "υηω" written below the notes in the second measure. The lower staff is a piano accompaniment in a bass clef, continuing the harmonic accompaniment.

The third system of music consists of two staves. The upper staff is a vocal line in a treble clef, showing further development of the melodic theme. The lower staff is a piano accompaniment in a bass clef, maintaining the harmonic structure.

First system of musical notation. It consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is in a treble clef with a key signature of one flat. The lyrics are: "gu - λω - j - υη -". The piano accompaniment is in a bass clef and features a steady eighth-note accompaniment in the right hand and a more active bass line in the left hand.

Second system of musical notation. It consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is in a treble clef with a key signature of one flat. The lyrics are: "υη - w - λη -". The piano accompaniment is in a bass clef and features a steady eighth-note accompaniment in the right hand and a more active bass line in the left hand.

Third system of musical notation. It consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is in a treble clef with a key signature of one flat. The lyrics are: "η - w - λη -". The piano accompaniment is in a bass clef and features a steady eighth-note accompaniment in the right hand and a more active bass line in the left hand.

The first system of music consists of two staves. The upper staff is a vocal line in a treble clef with a key signature of one flat (B-flat). It contains four measures of music, with the first measure ending in a fermata. The lower staff is a piano accompaniment in a bass clef, also in one flat, with four measures of music. A dynamic marking of *mf* is present in the fourth measure of the piano part.

The second system of music consists of two staves. The upper staff is a vocal line in a treble clef with a key signature of one flat. It contains four measures of music, with the first measure ending in a fermata. The lower staff is a piano accompaniment in a bass clef, also in one flat, with four measures of music. The piano part features a melodic line in the right hand and a harmonic accompaniment in the left hand.

Tutti.

ppp

Рткј рт - ј рт - ј рт рткј рт

8w - - - - -

ppp

The third system of music consists of three staves. The upper staff is a vocal line in a treble clef with a key signature of one flat. It contains five measures of music, with the first measure ending in a fermata. The lower staff is a piano accompaniment in a bass clef, also in one flat, with five measures of music. The piano part features a melodic line in the right hand and a harmonic accompaniment in the left hand. A dynamic marking of *ppp* is present in the first measure of the piano part.

Musical score for the first system. The vocal line (top staff) contains the following lyrics: *rtj rt - j rt rhw - rt - - j rt - rtj*. The piano accompaniment (bottom staff) consists of chords and melodic lines in the right and left hands.

Musical score for the second system. The vocal line (top staff) contains the following lyrics: *rt - j rt - j rtj rt rtj rt - j rt - j rtj rt*. The piano accompaniment (bottom staff) continues with chords and melodic lines.

Musical score for the third system. The vocal line (top staff) contains the following lyrics: *rtj rt - - - - u - un - - u* and *rt rhw - - - - u - un - - u*. The piano accompaniment (bottom staff) continues with chords and melodic lines.

և ըստ եր - կնայ - նո - ցըն կար - գե - ցեր ի սմա զդասս ա - ու - քե լոց

և մար - գա - րէ - ի - ց սուրբ վար - դա - պե - տաց:

ՍՐԿ. Օրհնեա տէ - ր:

ՔԱՀ. Օրհնեալ Յազաւորութ: —

Ժամամուտ ()

ՍՐԿ. Եւ կըս խաղաղութ:

Օրհնեա տէ - ր:

ՔԱՀ. Օրհնութիւն և փառք:

Moderato.

Եւ ընդ հո - գւոյդ քում:

ՍՐԿ. Աստուծո - յ եր կըրպա - գես ցուք:

* Այսօր ժողովեալ ևն տես յեր 183

Դ.Պ.

Ա - ու - ջի քո տէր:
Ձի քո է կարողութիւն:

ՔԱՂ. Տէր Աստուած մեր: - ծաշու շարակ:

ՍՐԿ. Ծ

Օրհ - նեա տէ - ր:

ՔԱՂ. Ձի քո է կարողութիւն:

ՍՐԿ.

Գո - ս - խու - մէ:

Moderato.

Դ.Պ.

Սուրբ Աս - տուած սուրբ և հը - զօր սուրբ և ա - ն - մահ, որ յա - բեար

ի մե - ու - լոց, ո - ղոր - մեա մեզ, ո - ղոր - մեա մեզ:

1) Աստի մինչև ցփառք քեզ տէր'ն մարթ է երգել աստիճան մի կամ աստիճան և կէս խոնարհ ծայնիւ:

ՍՐԿ. Եւ կըս խաղ: - Ղասն խաղաղ: - Ղասն ամեն: - Ղասն հայրապ: - Ղասն վարդապ: - Ղասն բարեպ: -

Moderato.

Գ.Պ.

Տէ - ր ո - ղո՞ - ր - մեա: (Վեցիցս) Յի - շեա տէր և ո - ղոր - մեա.

տէր ո - ղոր - մեա քեզ տեառնորդ յանձն ե - ղի - ցուք. տէր ո - ղոր - մեա, տէր ո - ղոր - մեա,

տէ - ր ո - ղո՞ - ր - մեա:

ՍՐԿ

Օրհ - մեա տէ - ր:

ՔԱՂ. Ձի ողորմած և մարդաս: — ծաշու գիրք. և
 յաւարտելն ալէլուիա, ասելով սաղմոս (ՅԵ)
 ըստ պատշաճի աւուրն:

ՄՐԿ:
 Ա - լ է - լ ու - ի ա օ - ր - թ ի:

ՔԱՀ. Նաղաղութիւն:

ԴՊ.
 Եւ ընդ հո - գւոյ - դ քուս:

ՄՐԿ.
 Երկուդա՛ծու-թեամբ լլ - ա - ր ու ք:

ԴՊ.
 Փառք քեզ տէ - ր Աս - տուա - ծ մեր:

ՄՐԿ.
 Գոօ - ս - խու - մ է:

ԴՊ.
 Ա - ս է Աս - տուա - ծ:

Andante.

f *p* *rit.* *pp*

Դ.Պ. Փառք քեզ տէր Ա - ստուա - մե - ր:

Moderato.

Հաւատամք: —

ՍՐԿ. Օրհնեա տէ - ր:

Դ.Պ. Տէ - ր " - զ" - ր - մեա:

ՍՐԿ. Եւ Արս հաւատով:

ՔԱՀ. Իսկ մեք փառաւորեսցուք:

ՍՐԿ. Եւ Արս խաղաղութ:

p *pp*

Դ.Պ. Կե - ցո տէր:

ՍՐԿ. Ջժամ սուրբ պատ: —

p *pp*

Ջհրեշտակ խաղաղ: —

p *pp*

Ջքաւութիւն և զթող: —

Ջսրբոյ խաչին: —

Դ.Պ. Շնորհեա տէր (Ջորիցս)

p *pp*

1) Աստի մինչև ի վախճան ամենայն երգեցմունք սարկաւազին պաշտին ըստ օրինակին որ գրեալ է յեւանայն ցերղաշնակութեանն, եր. 25:

ՍՐԿ. Եւ կըս միար: —

Զանձիներս: —

Պղորմեաց: —

ԴՊ. Տէր *n - զոր-մեա. քեզ տեսառ-նրդ յանձն ե - ղի-ցու. ք. տէր*

n - զոր-մեա, տէր n - զոր-մեա, տէր n - զոր - ր մեա:

ՍՐԿ. Օրհնեա տէր:

ՔԱՀ. Որպէս զի արժան:

ԴՊ. Եւ ընդ հո - գւոյ-դ քում:

ՍՐԿ. Աստուծոյ երկըրպագեսցուք:

ԴՊ. Առաջի քո տէր: (Որպէս եւ ընդ հոգւոյդ քում'ն):

ՔԱՀ. Խաղաղութեամբ քով:

ՍՐԿ. Օրհնեա տէր:

ՔԱՀ. Տէր Աստուած օրհնեսցէ:

ԴՊ. Ա - մէն:

ՍՐԿ. Մի ոք յերախայից:

Andante sostenuto.

7.9.

p *pp* *pp*

Մար-մին ահ-րու-նա-կան և ա-րիւ-ն փրրկ-չա-կան

pp *pp* *pp*

կայ ա-ռա ջի-եր-կնայ-ի-ն զօ-րութիւնքն յա-նի բե-ռթս

p *pp*

եր-զն և ա-սե-ն ան-հա-ն զիստ բար-բա-ռով. սուրբ սուրբ

սու - ըր, տէր զօ - րու - թեանց:

pp

ՍՐԿ. Սաղմոս ասացեր:

ԴՊ. Սրբասացութիւն (տես յեր 28 - 50). և յաւարտելն

ՍՐԿ. Եւ Լըս խաղաղ:

Moderato.

Տէ - ր ո - ղո - ր - մեա:

ՍՐԿ. Եւ Լըս հաւատով: ԴՊ.

Կե - ցո տէ - - ր

և ո ղո - ր մեա:

ՍՐԿ. Օրհնեա տէր:

ՔԱՀ. Շնորհօք և մարդաս:

Եւ ընդ հո - րայ - ր քում:

ՍՐԿ. Աստուծոյ երկըրպագ:

Դ.Պ.

ՍՐԿ. Ողջոյն տուք միմեանց:

Moderato.

Դ.Պ.

Քրիստոս ի մէջ մեր յայ-տնե-ցաւ Որ էնն Աստուած աստ բաղ մե-ցաւ.
 Ե-կե-ղե-ցիս մի անձն ե-ղև համ-բոյ-րըս յօղ Լըր-ման տը-ւաւ.

Խա-ղա-ղու-թեան ձայն հըն-չե-ցաւ սուրբ ող-ջու-նի հրա-ման տը-ւաւ.
 Թըշ-նա-մու-թիւ նըն հե-ռա-ցաւ սէրն յընդ-հա-նու-րըս սը-փռե-ցաւ.

pp

pp

pp

Արդ պաշ-տօ-նեայք բար-ձեալ ըզ-ձայն տուք օրհ-նու-թիւն ի մի բե-րան

Մի-ա-սնա-կան աստուած ծոթեանն, ո-րում սրով-բէքն ե-ն սրբ-բա-բան:

ՍՐԿ. Ահիւ կացցուք:

ԴՊ.

Առ քեզ Ա-ստուած:

ՍՐԿ. Պատարագ Գրիստոս:

Դ.Պ.

Ո - ղոր-մու-թիւն և խա-ղա-ղութիւն և պա-տա-րազ օ - լի-նու - թեան:

This system contains a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is in a soprano or alto register, with lyrics in Armenian. The piano accompaniment consists of chords and moving lines in both hands. The key signature has one flat (B-flat), and the time signature is 4/4.

ՍՐԿ. Օրհներա տէր:

Դ.Պ. Ա - մէն և ընդ հո - գւոյ - - - դ քու - - - մ: (կամ)

Ten. Solo.

ՔԱՀ. Շնորհք, տէր:

This system features a vocal line and piano accompaniment. The vocal line includes a 'Ten. Solo.' section with a melodic run. The piano accompaniment provides harmonic support. The key signature has one flat, and the time signature is 4/4.

Ա - մէն և ընդ հո - գւոյ - դ քու մ:

This system continues the vocal line and piano accompaniment from the previous system. The vocal line concludes with the lyrics 'դ քու մ:'. The piano accompaniment ends with a final chord. The key signature has one flat, and the time signature is 4/4.

ՍՐԿ. Ըգդըրունս, ըգդըրունս:

Դ.Պ.

Ու - նիմք առ քեղ տէր ա - մե - նա - - - կալ։

ՍՐԿ. եւ գոհացարուք։

Դ.Պ.

Ա - ր - ժա - - - ն կ ի - - - րաւ։

ՍՐԿ. Օրհնեա տէր։

ՔԱՀ. եւ ընդ սերովբէսն։

Lento.

Դ.Պ.

Սու - - - րաւ։

1. 2.

pp. Սու - - - րաւ. (կամ)

Soprani unis.
Alti *pp*

pp *pp* *pp* *pp* *pp* *pp*

1. 2.

Un - - - Un - - - Un - - -

Andante.

p *mf* *p* *f* *mf*

un - - - *pp* un - - - *pp* un - - - *pp* un - - - *pp* un - - - *pp*

p *mf* *p* *f* *mf*

p *f* *p*

u - - - *p* u - - - *p* u - - - *p* u - - - *p* u - - - *p*

p *f* *p*

o - - - - ըհ-նեալ որ ե - կիր և դա - լոցդ ե - ս ա -

նուա - մք տեառն. ո - վ սա - - նա ի բա - ր - ձու - - նս:

Andante.

ՍՐԿ. Օրհնեա տէր:

Գ.Գ.

ՔԱՀ. Առէք կերէք:

ՍՐԿ. Օրհնեա տէր:

ՔԱՀ. Արբէք ի սմանէ:

Andante.

7.9.

Ա մէ - ն, Հա - յր Կ - ր - Կնա - լոր, ո - ր զո - ր -

դի - դ զո Կ տու - ր ի մահ վա - սը - ն մեր պար - տա -

պան պար-տեա - ց մե - լոց. հե - ղ-մամբ ա - ռեան նո - րա

ա - շա - - շե - մք ը - զ - քե - զ. ո - - զո - ը - մեա
 (Lyrics in Armenian)

քո թա - նա - լոր հօ - - տի
 (Lyrics in Armenian)

ՍՐԿ. Օրհնեա տէր:

ՔԱՀ. եւ զթոյս իթոյսց:

Andante.

ՌԳ. ԅա - մե - նա յ - նի օրհ - նեա - լ ե - ս տէր. օրհ -

f *p* *f* *p*

f *p*

նե - մք ը - գ - քեզ գո - վե - մք ը - գ - քեզ. գո - հա - նա - մք ը - գ -

p

քէն, ա - դա - շեմք ըզ - քե - գ, տէր Ա - ս - տուած մե - - - - - ր:

(կամ)

Andante.

79

Յա - ջե - - նա - յ նի օրհ - նեա - լ ես տէ - - ր. օրհ -

նե - մք ը - գ - քեզ գո - վե - մք ըզ -

1.

2.

Alti divisi *ff*

Tenori divisi *ff*

ph - - - q. qn - հա - նաճք ը - դ - քէն, ա - դա -

pp

չե - մք ը դ - քե - դ, տէր Ա - ս - տուած մե - - - ր:

pp

pp

ՍՐԿ. Օրհնեա տէր:

ԴՊ.

ԲԱՀ. Խաղաղութիւն:

ՍՐԿ. Աստուծոյ երկըրպագ:

Andante.

79. *mf*
 U - n - w - - - - - 27 pⁿ mē - - - - - pⁿ 0 - pⁿ 77 U - u - - - - - mne - - - - - dny,
mf

n - rⁿ yw - - - - - m - w - qhwl 50 - rⁿ 7 sw - - - - - mne - - - - - βηδν ζω - g

46 - - - - - 5aw paw 777-u 7 dny. 56-7 dandp w - - - - - rhw - - - - - 7 pⁿ
p

mf

սուրբ ա զա շե մք Ը - դ քե - դ - ո զո - ր - մեա ա - - -

mf

ընամբ բով փը - ր - կեալ հօ - - - տի

ՍՐԿ. Օրհնեա տէր:

ՔԱՀ. Որպէս զի եղիցի:

Andante.

mf

ԴՊ. շո - դի Ա - ս - տու - - ծոյ, որ զփա - սա - կ - ցի

mf

Musical score for the first system, featuring vocal and piano parts. The vocal line is in the upper staff, and the piano accompaniment is in the lower staff. The music is in a minor key and 4/4 time. Dynamics include *f* (forte) and *mf* (mezzo-forte).

Lyrics (Armenian):
 քո գխոր հու - րդ ի - ջեալ ի յե - ր: կնից կա - տա - րես ի

Musical score for the second system, featuring vocal and piano parts. The vocal line is in the upper staff, and the piano accompaniment is in the lower staff. Dynamics include *p* (piano) and *pp* (pianissimo).

Lyrics (Armenian):
 ձե - - սը - ս ձեք. հե - դամք ա - - րես - ն սո - - րա

Musical score for the third system, featuring vocal and piano parts. The vocal line is in the upper staff, and the piano accompaniment is in the lower staff. Dynamics include *mf* (mezzo-forte).

Lyrics (Armenian):
 ա - - զա - - ջի մք ր - գ - քե - գ. հա - ն - գո գհո - -

զիս մեր նր - ն - ջե - ցե - լն - - - ց:

ՍՐԿ. Օրհնեա տէր:

ՔԱՀ. Հնդ որս և մեզ:

Moderato.

Յի - շեա - տէր և - ո զոր - մեա

ՔԱՀ. Աստուածածնին սրբոյ

Յի - շեա տէ - ր և ո - զոր - մեա

ՍՐԿ. Առաքելոց սրբոց:

(Երկրորդ):

ՍՐԿ. Օրհնեալ գոյհալ:

Փա - ր ա - թ յա - ր ու - թեան քո տէ - ր:

ՍՐԿ. (Սրբր և աստուածահանոյ): -

Առաջնորդացն մերոց: -

Միանձնացելոց սրբոց: -

Քաղաւորաց հաւատացելոց: -

Դ. Պ.

Յի - շեա տէ - ր և ո - ղոր - մեա

(Երիցս կամ չորիցս):

ՍՐԿ. Ընդհանուր ամենայն:

Դ. Պ.

Յի - շեա տէր և ո - ղո - ր մեա

ՍՐԿ. Օրհնեա տէր

ՔԱՆ Ե. ըստ առաւել

Andante.

79. *p* 1.2. *pp* 3. *pp* 3.

Ա - - - մէն: Ա - - - մէն: (կամ) Ա - - - մէն:

Andante.

ՄԲԿ. Գոհութիւն և փառ:

79. *p*

'ստա - մե - - նա - յ - նի և յա - դա - ցաւ - մե -

pp

նե - - ցու - ն: *pp*

ՄԲԿ. Օրհնեա տէր:

ՔԱՀ. Եւ եղիցի ողորմութիւն:

ԴԳ. Ամէն և ընդ հոգւոյդ քում. տես յեր. 10.

ՄԲԿ. Օրհնեա տէր:

ՔԱՀ. Եւ տուր մեզ համարձակածայն:

26.

Adagio.

7. 7.

u - dē - ū lē - - ūq̄ ζῆ - - ῖ - ῖ - ῖ - ῖ - ῖ
 p p f pp
 pp
 divisi

Recit.

004.

bē u - ru ἰω - ῖω - ῖω - ῖω - ῖω ῖω - ῖω - ῖω - ῖω - ῖω ῖω - ῖω - ῖω - ῖω - ῖω

7. 7.

St - - - ῖ ῖ - - - ῖ ῖ - - - ῖ ῖ - - - ῖ
 p' p p pp
 pp

ՍՐԿ. *U* - մե - նայն սըր - բո՛ղք զորս յի - շա - տա - կե - ցաք ևն ա - ռա - լե - լա - պէս
ըզ - տէր ա - ղա - չե - ս - ցու - - - - - ք:

Դ.Պ. *Տէ - - - - - ը " - - - - - ղ" - - - - - ը - մեա:*
pp
pp

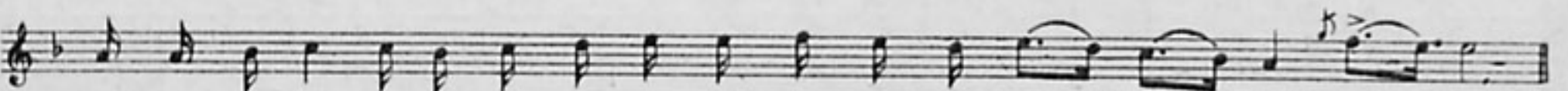
ՍՐԿ. *Վա - սրն մա - տու - ցեալ սուրբ և աս - տուա - ծայ - ին ան - մահ պա - տա - ըա - զիս որ*
ի վե - ըայ սըր - բոյ սե - ղա - նոյս ըզ - տէր ա - ղա - չե - ս - ցու - - - - - ք:

Դ.Պ. *Տէ - - - - - ը " - - - - - ղ" - - - - - ը - մեա:*
p
pp

ՍՐԿ.
 Որ - պէս - զի տէր Աս - տուած մեր՝ որ ըն - կա - լաւ ըզ - սա ի սուրբ եր - կնայ - ին

 և յի - մա - նա - լի իւր մա - տու - ցա - բանն, ըզ - փո - խա - նակն ա - ռա - քես - ցէ

 առ մեզ ըզ - շը - նորհս և ըզ - պար - զևս Հո - գւոյն սրբ - բոյ ըզ - տէր ա - ղա - չե - ս - ցուք:

ԴՊ.
 Տէ - - - - - ր " - - - - ղո - - - - ր մեա:

ՍՐԿ.
 Ըն - կալ կե - ցո և ո - ղոր - մեա և պա - ճեա ըզ - մեզ տէր քո - յ - ին շնո - ր - ճիւ:

ԴՊ.
 կե ցո տէր և " - - - - ղո - - - - ր մեա:

ՍՐԿ.
 Ջա - մե - նա - սըր - բու - հի զաս - տուա - ծա - ծինն ըզ - միշտ կայ - սըն Մա - ըի ամ -

 հան - դերծ ա - մե նայն սըր - բովք յի շե - լով ըզ - տէր ա - դա - շե - ս - ցուք:

ԴԳ.
 Յի - շեա տէր և ո - ղո - ր մեա. տէր ո - ղոր - մեա. քեզ տեսունըդ յանձն
pp

pp

 ե - դի-ցուք. տէր ո - ղոր-մեա, տէր ո - ղոր-մեա, տէր ո - ղո - ր - մեա
pp

pp

ՍՐԿ.
 0 - - րճ նեա տէ - - - ր

27.

Andante.

79. Հայր մե - ը ն ը յեր-կինս ես, սուրբ ե - ղի-ցի ա - նուն քո.

The first system of music features a vocal line and piano accompaniment. The vocal line begins with a piano (*pp*) dynamic, followed by a crescendo to *sf* and then *mf*. The piano accompaniment mirrors these dynamics. The music is in a 4/4 time signature with a key signature of one flat (B-flat major or D minor).

ե - կե ս - ցէ աբ - քայ - ու - թիւն քո, ե - ղի-ցին կամք քո ն - ը - պէս յեր -

The second system continues the vocal and piano parts. The vocal line has a dynamic of *pp* with a crescendo to *f* and then back to *pp*. The piano accompaniment follows the same dynamic markings.

կինս կ յե - ը - կրի. զհաց մեր հա - նա - սա-գորդ սուր մեզ ա - յ -

The third system concludes the musical piece. The vocal line starts with a dynamic of *mf* and ends with a *p* dynamic. The piano accompaniment also starts with *mf* and ends with *p*.

cre scen do p

սօր. Թո - ղ մեզ ըզ - պար - տի - ս մեր, ո - ը - պէս և մեք Թո - ղու՛մք մե - ըոց

cre - scen - do p

pp

cre - scen - do p

pp

պար - տա - պա - նաց. և մի տա - նիր զմեզ ի փոր - ձու - թիւն. ա - լ

pp

p

pp

p

փր - կեա ի շա - - ըն:

pp

pp

ՍՐԿ. Օրհնեա տէր:

ՔԱՀ. Ձի քո է արքայութիւն:

ԴՊ. Եւ ընդ հոգւոյդ քում տես յեր. 76.

ՍՐԿ. Դուստու՛մէ:

ՔԱՀ. Ի սրբութիւն սրբոց:

Դ.Պ. ե - - - ը - նդ հո - - - գւոյ - - - դ քու - - - ծ:

pp

ՍՐԿ. Աս - տու - ծո - - - յ ե - ը - կը - ը - սլա - գե - ս - ցու - - - թ:

Դ.Պ. Ա - ռա - - - ջի քո սէ - - - ը:

ՍՐԿ. Օ - - ըն - նեա սէ - - - ը: ՔԱՀ. Քրիստոսի:

ՍՐԿ. Գո - ս - խու - - - ծէ ՔԱՀ. Ի սրբութիւն սրբոց:

Adagio.

pp

Soprano Solo.
Soprani II.

ԴԳ.

Ալտի.

Մի - ս - - - - յն սու - - - - ը
Մի - ս - - - - յն սու - - - - ը

Tutti.

Յի - սուս Գրիս-տո-ս ի փառս Ա - ս - սուս - ծոյ հօ - - - - ը

ս - - - - սէ - - - - ն:

ՍՐԿ. Օրհնեա տէր: (երիցս):

ՔԱՀ. Օրհնեալ Հայր սուրբ: -
Օրհնեալ Որդիդ սուրբ: -
Օրհնեալ Հոգիդ սուրբ: -

ԴԳ Ամէն (ըստ առաջնոյն):

ՍՐԿ. Օրհնեա տէր:

ՔԱՀ. Օրհնութիւն և փառք:

Adagio.
Tenore solo.

79.

U - - - - - st
n - - - - - r - r' - - -
z - - - - - r' - - -

- - - - - u
- - - - - zu

r' un' - - - - - r' r'
r' un' - - - - - r' r'
r' un' - - - - - r' r'

Musical score for the first system, featuring vocal lines and piano accompaniment. The vocal line includes the lyrics: *ju - ufi - unti - ufi - - - - - g.*

Adagio.
Tenore solo.

Musical score for the second system, featuring vocal lines and piano accompaniment. The vocal line includes the lyrics: *u - - - - - ut - - - - - u.*

UR4. *0 - - - - - pti-ntaw unt - - - - - p:*

Andante.

UR2. *h untrp:* UR4. *St - p n - - - - - n - p mta, unt - p n - - - - - n - p mta,*

unt - p n - - - - - n - p mta, unt - p n - - - - - n - p mta

Andante sostenuto.

7.9.

p *p*

Տէ - ր ն - զո՞ - ր մեա , աէ - ր ն -

f *poco a poco*

զո՞ - ր մեա , աէ - ր ն - զո՞ - ր մեա , աէ - ր ն -

f *poco a poco*

dim.

dim.

զո՞ - ր մեա

ՍԲԿ.

Ա - ըի Ա - ս - տուած հա - ր - ցը - ց
մե - ըն - ց, ո - ր ա - պա - լէ - ցի
ե - ս ըե - ղե - լո՞ - ց՝

Andante.

79. *pp*

ζω - υ πο - η - υνι - βη - υ δω - νω - υ - τ - γ φη - γ.

pp

f *poco a poco dim.*

ιη - ρ ο - η - υω - ηω - υ ω - η - ηη - υ ζω - υ - η - γ.

f *poco a poco dim.*

Solo.

80. *f*

Υπορη αν - δων υω - τω - ρω - ηη. υηη - ηρη - ηη - ηηω - ηη.

Adagio.

Ten. solo.

79.

βη - ζω ανηρ η ηη - ηη - ηηω

Moderato.

pp

Դ.Պ.

Օրհ-նեալ է Աստուած: Քրիստոսս պա-ղա-րա-զեալ

pp *f*

p

բաշ-խի ի մի-ջի մե-րում. ա-լէ-լու-իա: Զմար-մին իւր տայ

p

p

մեզ կե-րա-կուր և սուրբ դա-րիւնն իւր ցօ-ղէ ի մեզ. ա-լէ-լու-իա:

p

f

Մա - տիք առ տէր և ա - ուէք ը - գ - լոյս. ա - լէ - լու - իա:

pp *pp* *f*

ձա - շա - կե - ցէք և սե - սէք զի քաղցր է տէր. ա - լէ - լու - իա:

pp *pp* *f*

p *pp*

Օ - րհ - նե - ցէ - ք ը - գ - տէր յե - ր - կի - նս. ա - լէ - լու - իա:

p *pp*

0 - ρς - υβ - - - γς - φ ρ - ρ - υω ρ μωρ - ἀνδρῶν - ἰς - ἰου - ἰωι

p 0 - ρς - υβ - - γς - φ ρ - ρ - υω *pp* ω - ἰβ - ἰωιὺν ἰρβζ -

ἰωιφρ ἰν - ρω. ω - ἰς - ἰου - ἰωι

0 - րհ - նե - ցէ - ք ը - զ - նա ա - մե - նայն զօ - րու -

pp

թիւնք նո - րա. ա - լէ - լու - իա:

ՍՐԿ. Երկիրդիւ և հաւատով:

Moderato.

ppp

Ռ.Պ. Աստուած մեր և տէր մեր ե-րև-ե-ցաւ- մեզ. օրհնեալ ե- կեալ աստուածք տեսան:

ppp *f* *p*

ՔԱՀ սեցո տեր զժող:

ԴՊ.

Լը - ցա - ք ի բա - րու - թեա - նց քո - ց տէր. ձա - շա - կե - լով

ըզ - մա ը - մին քո և զա - ըն. փա - ք ի բար - ձու - նքս

կե - բա - կրո - ղի - ՛ ՛ ը - զ - մեզ. որ և չա - նա - պազ կե - բա - կրես ը - զ - մեզ

ա - ռա - քեա ի մեզ ըզ - հո - զե - որ քո գօ - ըհ - նու - թիւն.

փա - նք ի բար - ձու - նքս կե - րա - կրո - շիդ ը - զ - մեզ:

ՍՐԿ. Եւ կրս խաղաղ:

ԴԳ.

Տէր . ո - զոր - մեա:

ՍՐԿ. Եւ կրս հաւատով:

7. 9.

f *p*

Գո - հա - նամք ը-զ-քէն տէր, ո - ր-կե - րա-կրե-ցեր ը-զ - մեզ յան-մա-հա-

f *p*

կան սե-ղա-նո-յ քոյ. բաշ-խե - լով ըզ - մա-ր-մին և զա - ըիւնդ ի

pp *p*

pp *p*

pp *pp*

փրկ - կու-թիւն աշ - խա-ր - հի. և կեանք ա - ն - ձա - նց մե - րոց:

pp *pp*

ՍՐԿ.
 Օրհ - նեա տե - ր:

ՔԱՀ. Որ օրհնես զայնոսիկ:

ԴՊ.
 Օրհ - նեալ է Աս - տուած: Ա - մէն (երիցս)

Allegro.

ԴՊ.
 Ա - մէ - ն: Ե - ղի - ցի ա - նուն տեառն օրհ - նեալ յայ - սրմ

 հե - տէ մին - չի յա - լի - տեառն: Ե - ղի ցի ա - նուն

տեառն օրհնեալ յայ - սրմ հե - տէ մին - չև յա - լի - տեան: Եւ ե - ղի -

poco a poco rit.

ցի ա - նուն տեառն օրհնեալ յայ - սրմ հե - տէ մին - չև յա - լի - տեան:

poco a poco rit.

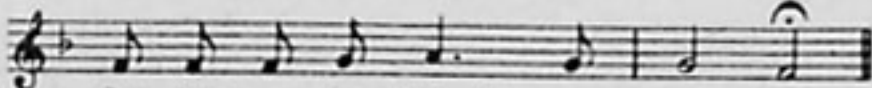
ՔԱՀ. Կատարումն օր:

ՍՐԿ. Օր - թի:

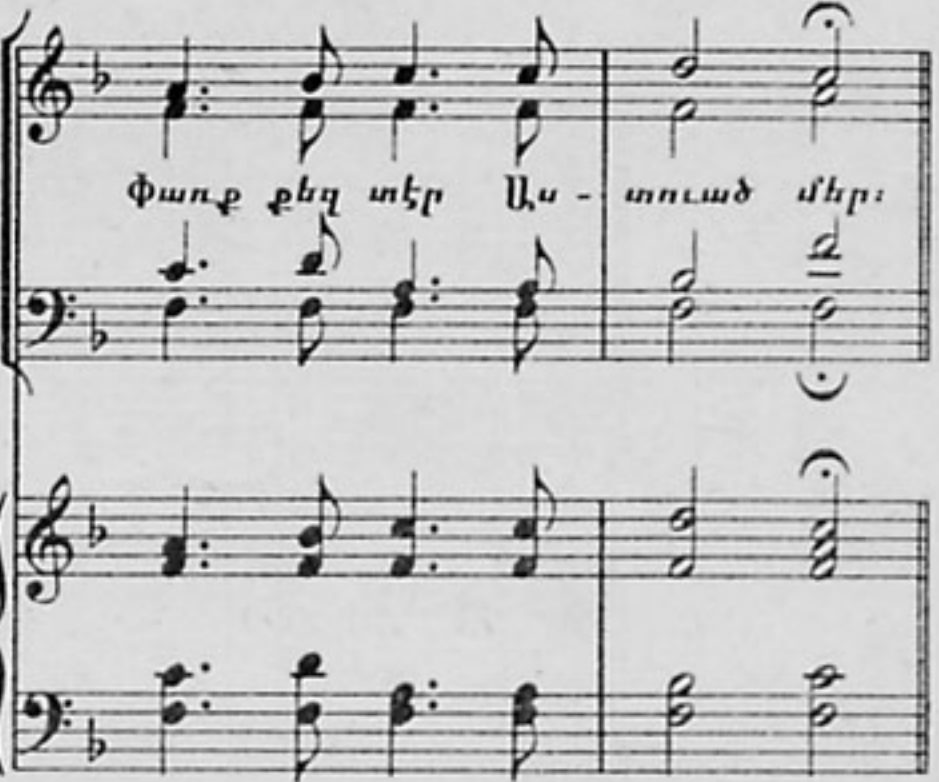
ՔԱՀ. Խաղաղութիւն:

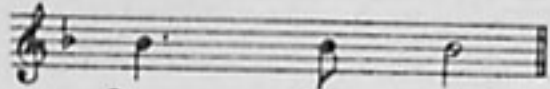
ԴԳ.

Եւ ընդ հո - զւոյդ քում: (Կամ) Եւ ընդ հո - զւոյդ քում:

ՍՐԿ.
 Եր-կիւ-ղա-ծու-թեամբ լը - ւա - րուք:

ՔԱՀ. Սրբոյ աւետարանիս:

ԴՊ.
 Փառք քեզ տէր Աս - տուած մեր:

ՍՐԿ.
 Գնու - խու - մէ:

ԴՊ.
 Ա - սէ Ա - ս - տուած:

ԿԻՐՐԱԿԷԻ, ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ, ՄԱՂԱԶԱՐԴԻ ԵՒ ՀՐԵՇՏԱԿԱՑ:

Adagio.

Tenore Solo.
Tenori.

Դ.Պ.

Bassi.

The first system of the musical score consists of two staves. The upper staff is for the vocalists (Tenore Solo and Tenori) and the lower staff is for the Basses (Bassi). The music is in a 2/4 time signature with a key signature of one flat (B-flat). The tempo is marked 'Adagio'. The vocal line begins with a melodic phrase, and the piano accompaniment provides a harmonic foundation with chords and moving lines in both hands.

The second system continues the musical piece. It features a section for the Basses labeled 'Bassi div.' (divisi), where the bass line splits into two parts. The piano accompaniment continues with intricate textures, including sixteenth-note passages in the right hand and sustained chords in the left hand.

The third system of the score includes a section for the Basses labeled 'Bassi unis.' (unison). The piano accompaniment features a dynamic marking of 'p' (piano) and continues with complex rhythmic patterns and melodic lines across both staves.

First system of musical notation. It consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line has lyrics: "t - - - u - - - lya - - - r -". The piano accompaniment features a complex rhythmic pattern in the right hand and a more stable bass line in the left hand.

Second system of musical notation. The vocal line has lyrics: "qu - - - an - - - pte - - -". The piano accompaniment continues with similar rhythmic patterns, including a *p* dynamic marking in the right hand.

Third system of musical notation. The vocal line has lyrics: "phtu - - - up lē - gb - - -". The piano accompaniment features a more active right hand with frequent sixteenth-note passages.

- - - p u - - - u - up - - - - - u - d

Musical score for the first system, featuring a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line includes lyrics: - - - p u - - - u - up - - - - - u - d. The piano accompaniment consists of two staves with various rhythmic patterns and dynamics.

q p n u n l - - - - - r p q b - - - - l b -

Musical score for the second system, featuring a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line includes lyrics: q p n u n l - - - - - r p q b - - - - l b -. The piano accompaniment consists of two staves with various rhythmic patterns and dynamics.

- - - q b - - - g h . ζ ω - q ω - - - - - r p

Musical score for the third system, featuring a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line includes lyrics: - - - q b - - - g h . ζ ω - q ω - - - - - r p. The piano accompaniment consists of two staves with various rhythmic patterns and dynamics.

Moderato.

Tenori tutti.

p Հա-ղա-բաց հրեշ տա-կապետք կան ա - ու ա - ջի քո և բիւրք բիւրոց հրեշտակք պաշտեն

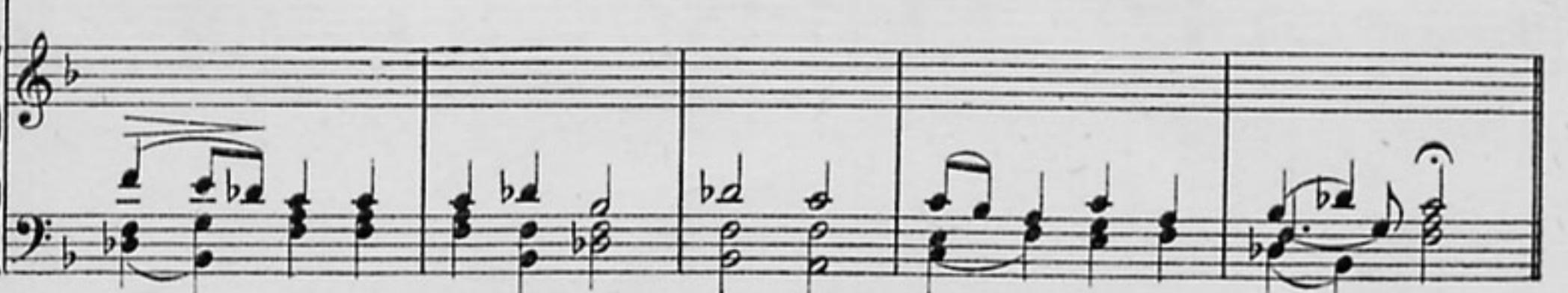
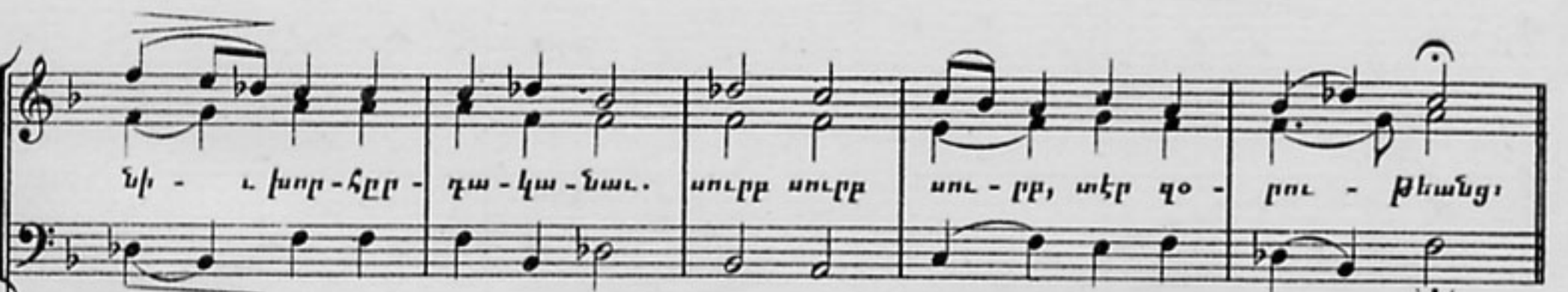
p

ըզ-քեզ տէր և ի մարդ-կա-նէ հա - ճե-ցար ըն-դու - նե-լ գորհ-նու - թիւ - ն ձա - յ

նի - ւ խոր-հրր - դա - կա - նաւ. սուրբ սուրբ սու - ըր, տէր գօ - րու - թեանց:

ՃԱՇՈՒ ՇԱՐԱԿԱՆՔ

ՋԱՏԿԻ:

Moderato.

mf

Tenori I II.

ԴՊ.

Bassi.

mf

Գո - վեա Ե - բու - սա - ղէմ ըզ - տէր: Յա - - ըեաւ Քրիս -

p

p

p

ան - - - ս ի մե - ռե - - - լն - ց ա - լէ -

του - του β - λωυφ ον - ην - - φου - - - ρηφ ηρ - ηβ -

ηξ - - - φ ιησανω ω - λξ - - του - του φωυφ λο - ρ η ηρ -

ηου η ζη - ηου - ν ου - ρ - ρου ωυφω η δηυω η ου - ιη -

տեանս յա - լի - տե - նից ա - մէն: Յա-րու-ցե - լոյն ի մե - ուր -

լոյ ա - - - լե - - - լու - - իա , որ զաշ -

խար - հըս լու - սա - - - լո - - - ընաց ա - լե - լու - - - իա:

pp *f*